

АНТИКОРУПЦІЙНА СКЛАДОВА ДЕПУТАТСЬКОЇ ЕТИКИ: ОЦІНКА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА СОЦІОЛОГІЧНОГО ВИМІРУ

ANTI-CORRUPTION COMPONENT OF DEPUTY ETHICS: ASSESSMENT OF LEGISLATIVE REGULATION AND SOCIOLOGICAL DIMENSION

Долгий О.О., д.ю.н., старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу впровадження стандартів доброчесності
Науковий центр проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони
Національного університету оборони України

Долгий О.А., професор кафедри правоохоронної діяльності
Державний податковий університет

У статті висвітлюються результати останніх соціологічних досліджень (опитувань виборців – громадян України), що проведені в країні в умовах дії правового режиму воєнного стану з питань депутатської етики, проявів корупції з боку представників депутатського корпусу, а також аналізуються законодавчі ініціативи, які стосуються правил етичної поведінки народних депутатів України.

Потреба в посиленні антикорупційних заходів сьогодні формується, зокрема, не тільки вимогами наших закордонних партнерів, а й запитом громадянського суспільства, свідомих громадян України, оскільки корупція становить реальну загрозу її національній безпеці, національним інтересам. Це, серед іншого, підтверджується результатами останніх соціологічних досліджень, відповідно до яких 81% опитаних громадян вважають головним і найсерйознішим проявом корупції – політичну корупцію. Її випадки, за свідченнями НАБУ і НАЗК, виявляють і з боку представників депутатського корпусу, народних депутатів України. Останні, згідно чинного законодавства, є політичними діячами. Відповідними мають бути і вимоги до депутатської етики як до надійного запобіжника корупційним проявам. Але порівняння, до прикладу, змісту статей «Депутатська етика» законів України «Про статус народного депутата України» і «Про статус депутатів місцевих рад», свідчить, що встановлені на законодавчому рівні правила депутатської етики для депутатів місцевих рад, на відміну від правил для народних депутатів, не тільки більші за обсягом, а й значно більше конкретизовані. Правилами для народних депутатів в Законі лише фрагментарно наводяться певні обов'язки та заборони, якими мають керуватися народні депутати України.

Оцінка вітчизняних законопроектних ініціатив надає підстави стверджувати про поки що малорезультативні спроби законодавчого визначення стандартів етичної поведінки народних депутатів. Це, зокрема, стосується і неприйняття розробленого ще 2009-го року Кодексу доброчесної поведінки народних депутатів України.

За результатами дослідження обґрунтовується, що поліпшенню ситуації у цій сфері має сприяти прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правил етичної поведінки народних депутатів України (Етичного кодексу)» (реєстраційний номер законопроекту 8327 від 30.12.2022 р.), який включений до Порядку денного 11-тої сесії Верховної Ради України IX скликання. Його положення спрямовуються на гарантування дотримання народними депутатами України високих стандартів професійної поведінки; забезпечення належного виконання ними наданих повноважень; формування в суспільстві позитивного іміджу єдиного законодавчого органу державної влади; підтримку в цілому системи протидії корупції в Україні та, відповідно, – на забезпечення національної безпеки Української держави, її національних інтересів.

Ключові слова: етика, депутатська етика, народні депутати, депутати місцевих рад, корупція, антикорупційні заходи, законодавчі ініціативи.

The article highlights the results of the latest sociological research (surveys of voters – citizens of Ukraine) conducted in the country under the legal regime of martial law on issues of deputy ethics, manifestations of corruption on the part of representatives of the deputy corps, and also analyzes legislative initiatives related to the rules of ethical behavior people's deputies of Ukraine.

The need to strengthen anti-corruption measures today is formed, in particular, not only by the demands of our foreign partners, but also by the request of civil society, conscious citizens of Ukraine, since corruption poses a real threat to its national security and national interests. This, among other things, is confirmed by the results of the latest sociological studies, according to which 81% of surveyed citizens consider the main and most serious manifestation of corruption to be political corruption.

Its cases, according to the testimony of NABU and NAZK, are also detected by representatives of the deputy corps, people's deputies of Ukraine. According to the current legislation, the latter are also political figures. Requirements for deputy ethics as a reliable safeguard against corruption should also be appropriate. According to the current legislation, the latter are also political figures. Requirements for deputy ethics as a reliable safeguard against corruption should also be appropriate. But a comparison, for example, of the content of the articles "Deputy ethics" of the laws of Ukraine "On the status of people's deputies of Ukraine" and "On the status of deputies of local councils" shows that the rules of deputy ethics for deputies of local councils are established at the legislative level, in contrast to the rules for of people's deputies, not only larger in volume, but also much more specific. The rules for people's deputies in the Law only partially state certain duties and prohibitions that people's deputies of Ukraine should be guided by.

The assessment of domestic legislative initiatives provides grounds for affirming the so far ineffective attempts to legislatively define the standards of ethical behavior of people's deputies. This, in particular, concerns the non-acceptance of the Code of Virtuous Behavior of People's Deputies of Ukraine developed in 2009.

Based on the results of the study, it is justified that the improvement of the situation in this area should be facilitated by the adoption of the draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Rules of Ethical Behavior of People's Deputies of Ukraine (Code of Ethics)" (Registration No. 8327 dated 12.30.2022), which is included in the agenda of the 11th session of the Verkhovna Rada of Ukraine of the IX convocation. Its provisions are aimed at guaranteeing compliance by people's deputies of Ukraine with high standards of professional conduct; ensuring the proper execution of the powers granted by them; formation of a positive image of the single legislative body of state power in society; overall support of the anti-corruption system in Ukraine and, accordingly, to ensure the national security of the Ukrainian state and its national interests.

Key words: ethics, deputy ethics, people's deputies, deputies of local councils, corruption, anti-corruption measures, legislative initiatives.

Актуальність дослідження, постановка проблеми. Резонансні факти виявлених в Україні порушень антикорупційного законодавства, особливо – в умовах воєнного стану, які не минули навіть органи, віднесені до сектору безпеки і оборони, а також інші органи влади, депутат-

ський корпус, навряд чи потребують додаткових коментарів, а також – обґрунтування актуальності розробки та запровадження у вітчизняну антикорупційну практику більш дієвих заходів державно-владного реагування на них.

У теорії обґрунтовано, що «серед деструктивних явищ, які потребують комплексної протидії з боку суспільства, визначне місце посідає корупція Протидія корупції є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, вирішення якої для багатьох країн є надзвичайно важливим і складним завданням. Це повною мірою стосується України, для якої корупція стала чинником, що реально загрожує національній безпеці і конституційному ладу держави» [1]. Її поширеність в Україні викликає значну стурбованість наших закордонних партнерів. А це, тією чи іншою мірою, відбивається на підтримці ними нашої країни в умовах воєнного стану, і потребує додаткових зусиль щодо розробки й реалізації посиленних антикорупційних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні аспекти, які стосуються етики (в т.ч. – її антикорупційної складової), зокрема, – депутатської, а також – щодо народних депутатів України, у своїх роботах досліджували В. Авер'янов, В. Бакуменко, В. Будрак, О. Вагіна, М. Вороніна, Н. Гнатенко, В. Гошовська, Л. Григорович, Н. Грушанська, Л. Даниленко, І. Динник, О. Зозуля, А. Когут, В. Майборода, М. Петришина, О. Савчук, І. Суслова, Т. Фашук, Ф. Флурі, В. Цветков, Ю. Шестакова та ін. Результати проведених ними досліджень варто розглядати в якості підґрунтя в процесі подальших наукових пошуків з метою розв'язання окреслених вище проблемних аспектів у досліджуваній сфері. Виділяючи роботи О. Зозулі, який здійснив ґрунтовні дослідження проблем депутатської етики, стану законодавчого регулювання правил поведінки народних депутатів України у парламенті, проекту Етичного кодексу від 30.12.2022 р., погоджуємося з ним, що «... відсутність сталої парламентської дисципліни, низький рівень культури народних депутатів України та поширена практика недотримання ними етичних норм негативно позначаються на ефективності роботи Верховної Ради України, авторитеті парламенту та довірі громадськості до нього» [2, с. 128]. Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне здійснити оновлену умовами воєнного стану оцінку соціологічного виміру і правового реагування – на законодавчому рівні – на порушення норм депутатської етики, прояви при цьому корупційних ризиків, що містять реальні загрози основам національної безпеки Української держави, її національним інтересам.

Тому **метою** статті визначено наступне: використовуючи власні авторські напрацювання, що апробовані на комунікативних заходах (Четверта МНПК «Незалежність України: права людини та національна безпека», 12.04.2024 р., м. Львів, і Всеукраїнське науково-педагогічне підвищення кваліфікації «Національна безпека: загрози та виклики», 01.04. – 12.05.2024 р., м. Ужгород), і спираючись на загальнонаукові методи дослідження (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, узагальнення й ін.), провести оцінку останніх результатів соціологічних досліджень з питань депутатської етики, проявів корупції з боку представників депутатського корпусу Верховної Ради України, а також законодавчих ініціатив щодо правил етичної поведінки народних депутатів України.

Виклад основного матеріалу. Відмітимо, потреба в посиленні антикорупційних заходів в нашій державі сьогодні формується не тільки стурбованістю наших закордонних партнерів, а й запитом громадянського суспільства, свідомих громадян України. Зазначене, серед іншого, підтверджується результатами останніх соціологічних досліджень.

До прикладу наведемо дані Ключових висновків 7-го етапу Загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення» [3], що проведене 2023-го року, після повномасштабного вторгнення росії. Вони свідчать, що 89 % громадян розглядають корупцію як найсерйознішу проблему для України. 94 % респондентів все ще вважають, що корупція є широко розпо-

всюдженою по всій Україні. Відсоток тих, хто впевнений, що рівень корупції зріс від початку повномасштабної війни, перевищує відсоток тих, хто вважає, що він зменшився. При цьому, 81 % опитаних вважають головним і найсерйознішим проявом корупції – політичну корупцію.

Суб'єктами ж політично-корупційних діянь є політично значущі особи. Чинне законодавство – п. 47 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 р. № 361-IX – відносить до них національних публічних діячів. А ними, відповідно до п. 37 ч. 1 ст. 1 зазначеного Закону, є народні депутати України.

Зрештою, корупція в нашій державі наразі цілком обґрунтовано розглядається як загроза її національній безпеці та національним інтересам. Останні чітко визначені на законодавчому рівні – Законом України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, але поширеність корупції в країні здатне вкрай негативно впливати на їх гарантування.

Далі звернемо увагу на Антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки, що затверджена Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» від 20.06.2022 р. № 2322-IX.

Розділом 2 «Підвищення ефективності системи запобігання і протидії корупції» Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки до напрямів підвищення ефективності системи протидії корупції віднесено: врегулювання конфлікту інтересів, дотримання загальних обмежень та заборон, правил етичної поведінки (п. 2.3 Стратегії). Та перспективність підвищення ефективності протидії корупції охарактеризовано, серед інших, наступною проблемою (пп. 2.3.4 Стратегії): на законодавчому рівні дотепер не закріплені стандарти етичної поведінки народних депутатів України, депутатів місцевих рад та виборних осіб місцевого самоврядування, а існуючі правила етичної поведінки не реалізуються належним чином у зв'язку з невиконанням у повному обсязі відповідними посадовими особами своїх повноважень щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні таких правил.

Щодо народних депутатів України, то питання депутатської етики, а поняття «етика» в загальному сенсі визначається в якості «норми поведінки, сукупності моральних правил певної соціальної групи» [4, с. 434], регулюються статтею 8 Закону України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 р. № 2790-XII.

Стосовно депутатів місцевих рад, то Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р. № 93-IV, який «... визначає правовий статус депутата сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради (далі – місцева рада) як представника інтересів територіальної громади, виборців своєї виборчої округу та рівноправного члена місцевої ради, встановлює гарантії депутатської діяльності та порядок відкликання депутата місцевої ради», також статтею 8-ю встановлює для них і правила депутатської етики.

Порівняємо, принаймні, – за обсягом, правила депутатської етики депутатів місцевих рад із правилами депутатської етики, що встановлені для народних депутатів України:

Навіть на перший погляд, встановлені на законодавчому рівні правила депутатської етики для депутатів місцевих рад, на відміну від правил для народних депутатів України, не тільки більші за обсягом, а й значно більше конкретизовані. До того ж, Законом від 11.07.2002 р. № 93-IV (ч. 2 ст. 8) для депутатів місцевих рад передбачена додаткова можливість встановлювати регламентом місцевої ради / статутом територіальної громади й інші правила депутатської етики. А ще – вживати заходів впливу стосовно депутатів-порушників правил депутатської етики,

що визначені Законом від 11.07.2002 р. № 93-IV. В той же час, як бачимо, для народних депутатів України Законом від 17.11.1992 р. № 2790-XII лише фрагментарно наводяться певні обов'язки та заборони, якими вони мають керуватися.

Вважати, що цього достатньо – навряд чи буде доцільним.

Тим більше, що інформація антикорупційних органів і результати останніх соціологічних досліджень свідчать про досить невтішну ситуацію, яка характеризує досліджувану сферу.

Так, оприлюднена на початку 2024 р. інформація [5; 6], зокрема, з посиланнями на Національне антикорупційне бюро України та Національне агентство з питань запобігання корупції, свідчить, про те, що за даними тільки НАБУ щонайменше 54 народних депутата України IX скликання отримали підозри у кримінальних злочинах. А НАЗК склало щонайменше 70 протоколів про адміністративні правопорушення, вчинені народними депутатами України IX скликання, та підготувало відносно них 34 обґрунтовані висновки через імовірні корупційні правопорушення. 42 (60%) адмінпротоколи були складені за фактами порушення народними депутатами вимог щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Чи очікували таких «показників» виборці – громадяни України, які, керуючись визначеними Виборчим кодексом України від 19.12.2019 р. № 396-IX гарантіями права громадян на участь у виборах, реалізували під час останніх виборів до Верховної Ради України своє виборче право, передбачене Конституцією України?

Навряд чи.

Тому відповідною є і реакція Українського суспільства.

У лютому 2024 р. Соціологічною групою «Рейтинг», від імені Центру аналізу та соціологічних досліджень

Міжнародного республіканського інституту, було проведене опитування громадян України [7], результати якого засвідчили, що загалом 77% з опитаних не схвалюють діяльність депутатів Верховної Ради України (не схвалюють – 40%, і скоріше не схвалюють – 37%).

Слід погодитись із висловленою в теорії думкою, що в Україні, де відбуваються процеси євроінтеграції, а в її рамках – модернізація державного управління, надзвичайно затребуваними є проєктування та впровадження в антикорупційну практику ціннісно-нормативних документів, зокрема, – професійних норм поведінки – кодексів етики (поведінки). Загальновизнано, що кодекс поведінки – це не тільки документ регуляторного характеру, а й зафіксований єдиний стандарт діяльності представників тієї чи іншої професійної сфери. Крім цього, його доцільно також розглядати в якості інструменту дієвого впливу на учасників певної сфери професійної діяльності. Звичайно, такі кодекси не можуть вирішити всі проблеми етичного характеру, що виникають або виникатимуть у процесі професійної діяльності в її учасників, які залучені до тієї чи іншої сфери такої діяльності. Але підвищити поріг довіри до Української держави наших громадян, а також закордонних партнерів, та поліпшити моральну атмосферу в нашому суспільстві, є абсолютно реальним завданням [8, с. 126–127]. Додамо: за умови забезпечення державою неухильного виконання вимог кодексів поведінки, антикорупційного законодавства в цілому. І це завдання у нас не повинне зникнути з порядку денного за будь-яких обставин.

Зазначене стосується й народних депутатів України.

Тим більше, оскільки кожен народний депутат України є не тільки представником Українського народу у Верховній Раді України (ст. 1 Закону України від 17.11.1992 р. № 2790-XII), а й, як згадувалося вище, національним

Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 року № 2790-XII	Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 року № 93-IV
<p>Стаття 8. Депутатська етика</p> <p>1. У своїй діяльності народний депутат повинен дотримуватися загальновизнаних норм моралі; завжди зберігати власну гідність, поважати честь і гідність інших народних депутатів, службових та посадових осіб і громадян; утримуватись від дій, заяв та вчинків, що компрометують його самого, виборців, Верховну Раду України, державу.</p> <p>2. Неприпустимим є використання народним депутатом свого депутатського мандата всупереч загальновизнаним нормам моралі, правам і свободам людини і громадянина, законним інтересам суспільства і держави.</p> <p>3. Народний депутат не повинен використовувати депутатський мандат в особистих, зокрема корисливих, цілях.</p>	<p>Стаття 8. Депутатська етика</p> <p>1. Депутат місцевої ради як представник інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу та член ради, здійснюючи депутатські повноваження, повинен дотримуватися таких правил депутатської етики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) керуватися загальнодержавними інтересами та інтересами територіальної громади чи виборців свого виборчого округу, від яких його обрано; 2) не використовувати депутатський мандат в особистих інтересах чи в корисливих цілях; 3) керуватися у своїй діяльності та поведінці загальновизнаними принципами порядності, честі і гідності; 4) не розголошувати відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, інших відомостей з питань, що розглядалися на закритих засіданнях ради чи її органів і не підлягають за їх рішенням розголошенню, та відомостей, які стосуються таємниці особистого життя депутата місцевої ради або виборця, що охороняється законом, чи стали йому відомі у зв'язку з його участю в депутатських перевірках; 5) не допускати образливих висловлювань, не використовувати у публічних виступах недостовірні або неперевірені відомості стосовно органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ і організацій, їх керівників та інших посадових чи службових осіб, депутатських груп, фракцій, окремих депутатів місцевих рад; 6) не приймати будь-яких гонорарів, подарунків, не отримувати винагород безпосередньо чи опосередковано за дії, пов'язані зі здійсненням ним депутатських повноважень. <p>2. Регламентом ради чи статутом відповідної територіальної громади можуть бути встановлені також інші правила депутатської етики та заходи впливу щодо тих депутатів місцевих рад, які порушують ці правила.</p> <p>3. На депутатів місцевих рад поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».</p> <p>Депутати місцевих рад зобов'язані щороку до 1 квітня подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», а також дотримуватися інших вимог фінансового контролю, передбачених зазначеним Законом.</p>

публічним діячем (п. 37 ч. 1 ст. 1 Закону України від 06.12.2019 р. № 361-IX), формування і впровадження у вітчизняну антикорупційну практику та гарантування на законодавчому рівні дотримання представниками депутатського корпусу професійно-етичних норм поведінки, що вважається одним із головних запобіжників проявам корупції, є вкрай необхідними. В першу чергу, – саме з точки зору підвищення суспільної довіри до законодавчої гілки державної влади – як однієї з головних умов згуртованості Українського суспільства під час дії правового режиму воєнного стану, для захисту національної безпеки, національних інтересів.

У площині зазначеного відмітимо, що вирішення загальної проблеми посилення протидії корупційним проявам в Україні передбачає мобілізацію всіх наявних сил і засобів держави та громадянського суспільства, а також врахування досвіду інших країн.

В якості прикладу згадаємо Сінгапур і Лі Куан Ю, де ефективні цільові заходи з протидії корупції вживаються з 1950-х років минулого сторіччя, та звернемо увагу на особливий адміністративний район КНР – Гонконг. Поширеність тут свого часу корупції змусила владу Гонконга створити в лютому 1974 р. Незалежну комісію проти корупції й ухвалити ряд нормативно-правових актів, що стосувалися протидії корупції, забезпечивши їх належне дотримання та невідворотність покарання корупціонерів [9]. Як наслідок, сьогодні, в рейтингу Transparency International (Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2023 рік) [10], Сінгапур посідає 5-те місце (83 бали із 100), Гонконг – 14-те місце (75 балів), а Україна – лише 104-те (36 балів). За нами – такі країни, як Непал, Панама, Сьєрра-Леоне, Таїланд та деякі інші (це ті, в кого лише на один бал менше).

Загалом, позитивний закордонний антикорупційний досвід, як на одну з головних умов успішності протидії корупції, вказує на таку: це забезпечення державою неухильного додержання норм права, зрозуміло, за умови їх наявності, на всіх етапах процесу протидії корупції, та невідворотності передбаченого законом покарання за корупційні діяння.

Зазначене має поширюватись і на депутатський корпус.

Між тим, результати оцінки вітчизняних законопроектних ініціатив щодо законодавчого визначення стандартів (від англ. standard – взірець, мірило, норма) етичної поведінки народних депутатів України свідчать про, так би мовити, «рішучі», але, на жаль, поки що малорезультативні спроби розв'язати цю проблему.

Нагадаємо, розроблений ще 2009-го року проект Кодексу доброчесної поведінки народних депутатів України [11] так і залишився нереалізованою законодавчою ініціативою, повернутою на доопрацювання. Та, напевно, чи варто стверджувати, що розробка цього документа та його опрацювання серед самих парламентарів не вплинуло на формування в них вихідних ідей стосовно необхідності запровадження й доцільності належного функціонування системи етичних норм поведінки народних депутатів України.

На наш погляд, це, все ж таки, відбулося.

Такою, що заслуговує на позитивну оцінку – в сенсі формування системи етичних норм – щодо поведінки народних депутатів України, є розробка проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правил етичної поведінки народних депутатів України (Етичного кодексу)» (реєстраційний № 8327 від 30.12.2022 р.) [12]. Він підготовлений групою народних депутатів України IX скликання (головний Комітет Верховної Ради України – Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи) та Постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 р. № 3562-IX включений до Порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України IX скликання.

Цей законопроект, як відмічають фахівці [див., наприклад: 2], не позбавлений певних недоліків. Та все ж, вважаємо, він заслуговує на позитивну оцінку.

Аналіз положень вказаного проекту Закону надає підстави для наступних узагальнюючих тверджень, що стосуються проблемних аспектів депутатської етики, законодавчої підтримки реалізації державної антикорупційної політики, в цілому – системи протидії корупції як загрози національній безпеці, національним інтересам України.

Законопроект № 8327 від 30.12.2022 р. пропонується внести відповідні зміни до законів України: «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 р. № 2790-ХІІ, «Про комітети Верховної Ради України» від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР, «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. № 1861-VI. Закон, у разі його прийняття, серед іншого, буде передбачати: чітке формулювання принципів та правил депутатської етики; деталізацію механізму відповідальності за порушення норм депутатської етики; формування організаційно-структурного забезпечення контролю за дотриманням дисципліни та норм депутатської етики; визначення основоположних засад розгляду скарг на факти порушення норм депутатської етики; процедуру оскарження рішень про відповідальність народних депутатів за порушення таких норм.

Висновок. Вважаємо, у разі прийняття вказаного законопроекту – «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правил етичної поведінки народних депутатів України (Етичного кодексу)», запровадження його положень в антикорупційну практику сприятиме: гарантуванню дотримання народними депутатами України високих стандартів професійної поведінки; забезпеченню належного виконання народними депутатами України своїх повноважень; формуванню в Українському суспільстві позитивного іміджу єдиного органу законодавчої влади в Україні; підтримці в цілому системи протидії корупції в країні та, відповідно, – національній безпеці Української держави, її національних інтересів.

Таким чином, законодавче вирішення досліджуваної нами проблеми перебуває на рівні єдиного органу законодавчої влади в Україні, і стосується це безпосередньо депутатів Верховної Ради України, які й мають прийняти відповідний нормативно-правовий акт, положення якого чітко визначали б норми етичної поведінки народних депутатів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клименко Д. Політична корупція в державному управлінні: наукові дефініції. Демократичне врядування. Науковий вісник. 2010. Вип. 5. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jan/26603/klymenko.pdf>
2. Зозуля О.І. Сучасний стан і перспективи правового регулювання парламентської етики в Україні. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. № 05. – С. 128–133.
3. Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення. Висновки 7-го етапу Загальнонаціонального опитування. URL: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjnattia-dosvid-stavlennia/>
4. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л.О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с. – (Б-ка держ. службовця. Держ. мова і діловодство). – 1018 с.
5. Лазарова Софія. Доторканні нардепи: які підозри отримали депутати цього скликання ВРУ. Інтернет-видання «Лівий берег». URL: https://lb.ua/news/2024/04/04/606698_dotorkanni_nardepi_yaki_pidozri.html
6. Мазуренко Альона. НАЗК склало понад сотню адмінпротоколів та висновків про корупційні злочини нардепів – «ЧЕСНО». URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/03/18/7446990/>

7. Всеукраїнське опитування. Лютий 2024 р. Соціологічна група «Рейтинг» від імені Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту. 96 с. URL: https://iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%CC%88%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%20%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20IRI_0.pdf

8. Див.: Джумагельдієва Г. Д., Сергієнко Л. В., Сергієнко І. Г. Механізм формування етичного кодексу в системі державного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 4. С. 125–129. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2019/21.pdf (дата звернення: 16.03.2024).

9. До прикладу, докладніше див.: Скомаров О. Досвід Сінгапуру та Гонконгу щодо функціонування спеціальних антикорупційних органів та можливість його застосування в Україні. Актуальні проблеми правознавства 2016. Випуск 4 (8). – С. 90–96; Кізь С.М. Закордонний досвід протидії корупції на прикладі особливого адміністративного району Гонконг. Юридичний бюлетень. 2018. Випуск 7. Ч. 2. С. 218–224 та ін.

10. Індекс сприйняття корупції – 2023 та дослідження, на основі яких він розрахований. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>

11. Проект Постанови Верховної Ради України «Про Кодекс доброчесної поведінки народних депутатів України», реєстраційний № 4827 від 15.07.2009 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=35847 (дата звернення: 17.03.2024).

12. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правил етичної поведінки народних депутатів України (Етичного кодексу)», реєстраційний № 8327 від 30.12.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41099> (дата звернення: 17.03.2024).